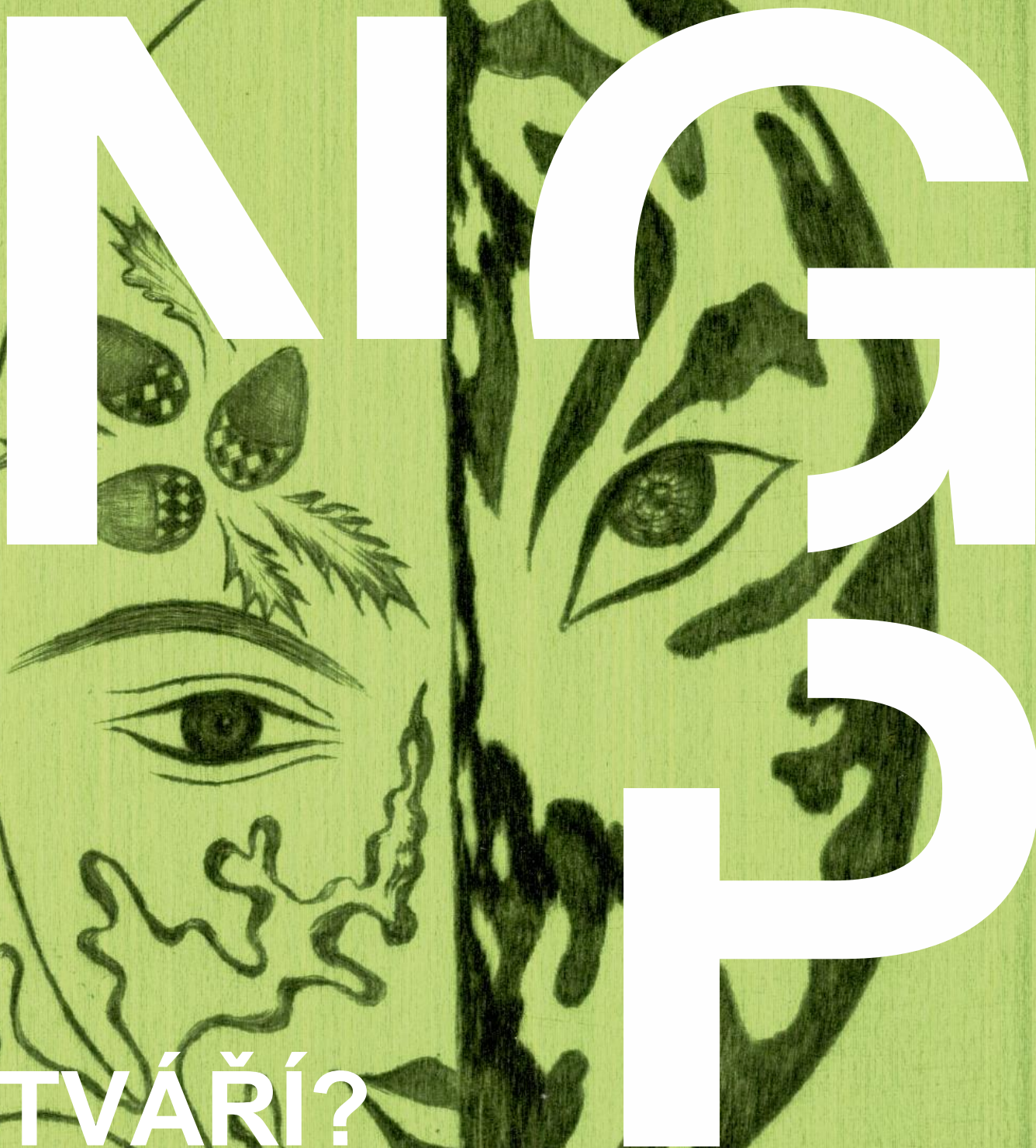

MASKA JE MOTIVEM, KTERÝ SE VE TVORBĚ TOYEN VYSKYTUJE POMĚRNĚ ČASTO A BERE NA SEBE RŮZNÉ PODOBY. PŘEDSTAVUJE ZPŮSOB, JAK SE KRITICKY I KREATIVNĚ VZTAHOVAT K VLASTNÍ IDENTITĚ, KTERÁ SE V PŘÍPADĚ TOYEN VYMYKÁ NORMĚ, JE NEJEDNOZNAČNÁ A PROMĚNLIVÁ. ZKUSME SI VYTVOŘIT MASKU, U NÍŽ SE BUDEME ZABÝVAT JAK JEJÍM VNĚJŠKEM – TÍM, CO JE VIDĚT, TAK JEJÍM VNITŘKEM – VRSTVOU, VIDITELNOU JEN PRO NÁS. SVOU TVORBU MŮŽETE SDÍLET V KOMENTÁŘÍCH NEBO JI POSÍLEJTE NA TISK@NGPRAGUE.CZ.

AUTORKY
EVA KOŽÁTKOVÁ, RUTA PUTRAMENTAITE

KOLIK MÁŠ TVÁŘÍ?

NG F

Denise Bellon, Surrealisté v maskách na výletě v Désert de Retz, duben 1960
repro: akq -images /

KOLIK MÁŠ TVÁŘÍ?

Maskami si zakrýváme obličej, abychom chránili sebe nebo druhé. Jiné masky nasazujeme v běžném životě proto, abychom nepoutali příliš pozornosti a dobře zapadli. Jde o druhy masek, které si většinou sami nevybíráme, ale do kterých nás tlačí okolí, abychom naplňovali očekávání vůči vzhledu, genderu nebo volbě budoucí profese. Některé masky využíváme, abychom zakryli emoce, a vytváříme si i různé druhy neutrálních poloh. Jindy masky nasazujeme proto, abychom se stali někým nebo něčím jiným: zvířaty, neexistujícími bytostmi se speciálními schopnostmi, konkrétními osobnostmi nebo charaktery. Skrze masky také můžeme vyjadřovat naše postoje včetně nesouhlasu s tím, co se okolo nás děje, například v rámci akcí: demonstrací nebo happeningů ve veřejném prostoru.

Toyen, Masky pro divadelní provedení hry Radovana Ivšiče Le Roi Gordogane [Král Gordogane], soukromá sbírka, Paříž, 1976

Toyen, Paříž, 1926

Jindřich Štyrský a Toyen při práci s toxickými barvami na hedvábí, 1929

NG F

Budete potřebovat asi 4 papíry velikosti A4 natrhané na malé kousky a lepicí směs, kterou si připravíte postupným přidáváním 4 lžic mouky do ½ hrnku teplé vody.

JAK NA TO?

Vytvořte si z jedné strany masku, která vyjadřuje, co od vás očekává vaše okolí a z druhé, vnitřní strany takovou, která vyjadřuje, co se často zdráháte ukázat: vaše pocity, emoce, vlastnosti nebo představy, které si myslíte, že vás odlišují. Jak vypadá maska, kterou nosíte každý den a jak ta, kterou nosíte doma, když tu venkovní odložíte?

Pokud se nechcete ušpinit, překryjte si ramena ručníkem. Delší vlasy si svažte a obličej natřete olejem nebo indulonou, aby se vám maska nepřilepila na kůži.

Kousky papíru postupně namáčejte do lepicí směsi a nanášejte na obličej. Lepicí směsi by mělo na papíru zůstat co nejmenší množství. Vytvořte minimálně 3 vrstvy. Vezměte fén a masku fénujte do doby, než bude skoro suchá.

FIN

Do zbytku lepicí směsi přidejte 3 lžíce bílého lepidla a pokračujte s namáčením kousků papíru a jejich vrstvením na masku. Vytvořte další 3 vrstvy. Masku opět fénujte tak dlouho, než bude skoro suchá.

Masku sejměte pomalu a opatrně z obličeje, vnitřek masky může být ještě trochu měkký. Na jeho dosušení můžete opět využít fén. Základ masky je hotový. Vytvořili jste si něco na způsob druhé, snímatelné pokožky.

Na závěr můžete štětcem pokrýt povrch masky lepicí směsí, aby byla pevnější, a znovu ji vyfénovat.

Můžete se nyní rozhodnout, jestli chcete její povrch nějak zpracovat. K tomu vám poslouží barvy, pastelky nebo technika koláže. Má být maska kopií vašeho obličeje, jenž vám umožní se skrýt, nebo vám naopak pomůže stát se někým jiným? Zpracujte obě strany – vnější i tu vnitřní, obvykle skrytou.

NG F

Uvnitř masky můžete objevit postavu. Stín, který v sobě nese různé pocity, emoce, vlastnosti nebo představy, co se zdráháte ukázat. Jak vypadá váš Stín? Jaké má barvy, jakou texturu? Jaké v něm převládají emoce?

V nitru masky můžete najít také zvíře. Charakter, který v sobě nese všechno, co nám ještě zbylo z přirozenosti, divokosti, intuice. Zvíře mnohdy skrýváme, protože se bojíme, že by narušilo to, co naše okolí považuje za přijatelné a normální. Vyberte si zvíře, o kterém si myslíte, že vás nejlépe vyjadřuje.

To bude vaším zvířetem vzdoru. Jakým jste zvířetem? Jak se musí proměnit vaše hlava, uši, oči, nos, ústa?

CO POTŘEBUJETE?

- ½ hrnku teplé vody
- 4 lžíce hladké mouky
- tenký papír nebo noviny (hnědý balicí papír na kreslení nebo jiný typ tenkého papíru)
- štětec
- 3 lžíce tekutého bílého lepidla na papír
- jakýkoliv mastný krém nebo olej (např. slunečnicový)
- fén na vlasy (mladší děti používají ve spolupráci s dospělým)
- ručník na ochranu oblečení
- barvy na malování
- pastelky nebo fixy na kreslení
- výstřižky na koláž

Inspirujte se fotografií ze setkání Surrealistů, kterého se účastnila i Toyen. Vyfoťte se v maskách se svými spolužáky a spolužačkami.

RUTA PUTRAMENTAITE (*1989)

„Masky a tváře zobrazené v pracích Toyen chápu metaforicky. Naše identita není nikdy pevně dána a proměňuje se podle situací, ve kterých se ocitáme. Inspirativní byl pro mě hravý přístup samotné Toyen ke své identitě, který můžeme pozorovat na řadě fotografií a o kterém můžeme přemýšlet při čtení deníku jejího kamaráda básníka a spisovatele Jaroslava Seiferta. V aktivitě zaměřené na výrobu masek mě zajímalo, jakým způsobem myšlení a jakou logikou můžeme převést nehmotné psychologické prvky do materiální podoby a jakým jazykem se můžeme o tom bavit s dětmi.“

Ruta Putramentaite je vizuální umělkyně původem z Litvy, v současné době žije v Čechách. Pracuje na pomezí sochařství a audio/video tvorby, které kombinuje s performativními prvky. Do svých prací často komponuje sama sebe, stejně jako vědecké poznatky, fragmenty literárních děl, a spekulativní a imaginativní scénáře. Tímto způsobem zkoumá vzájemné utváření kolektivního a osobního světa. Studuje na UMPRUM v ateliéru Isabely Grosseové a Dominika Langa. Nedávné výstavy a rezidence: Jeleni, Display, INI projekt.

EVA KOŽÁTKOVÁ (*1982)

„Když se dívám na práce Toyen, mám dojem, že jsem jejich součástí. Neúplné tělo, vodní rostlina, kámen, oblečení bez těla přejímají moje pocity. Vzniká tak zvláštní druh napojení, které zároveň není limitované: umožňuje putovat mezi těly, tvary, částmi. Masky jsou jedním z motivů, který upozorňuje na množství a proměnlivost identit, jež postupně získáváme. Práce s maskami tak pro nás znamenala dotknout se společenských norem a tlaků a současně možností, jak se jim postavit skrz svobodný pohyb mezi identitami a rolemi. Nemusíme být tím nebo oním, ale tím, i tou, i těmi všemi.“

Eva Kožátková je výtvarná umělkyně, aktivně působící v českém i mezinárodním kontextu. Pracuje s marginalizovanými příběhy a emocemi, ke spolupráci často zve děti. Je spoluzakladatelkou platformy *Institut úzkosti*, která vytváří prostor pro sdílení mezi umělci, teoretiky a aktivisty. Ve své práci zkoumá formy moci, manipulace, diskriminace a kontroly, uplatňované skrze instituce na ty, kteří se z různých důvodů vymykají normě (resp. tomu, co je za ni považováno). Skrze různá média pak hledá jiné modely fungování, komunikace a sdílení, které by jednotlivcům i skupinám umožnily svobodnější, rovnocennější a empatictější způsoby soužití. Vystavovala na řadě českých i mezinárodních výstav. Je absolventkou magisterského studia na AVU a doktorského studia na VŠUP v Praze. V roce 2007 se stala laureátkou Ceny Jindřicha Chaloupeckého.